

Koncepcja wyznaczania i przyjętych propozycji zasad gospodarowania w lasach o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Katowice.

Proces wyznaczania podmiotowych lasów dotyczył zarówno kryteriów przestrzennych jak i jakościowych obszarów, który należało rozpatrzyć podczas prac zespołu. W dalszym etapie przeanalizowano możliwości i potrzeby zmian w aktualnie prowadzonej gospodarce leśnej na wytypowanych powierzchniach. Poniżej w syntetyczny sposób przedstawiono koncepcję wyznaczania i propozycje dotyczące zasad gospodarowania na tych terenach.

Ad 1 Kryteria przestrzenne

- W pierwszym etapie przeanalizowano polecenie dotyczące powołania Zespołu w kontekście specyfiki miasta Katowice i terenów ościennych. W toku dyskusji podczas prac Zespołu, m.in. poprzez zapytania do MKiŚ doprecyzowano obszar zainteresowania, który zostanie podjęty analizie. Przyjęto, że na etapie prac Zespołu w zgodzie z wytycznymi MKiŚ oraz w oparciu o reprezentację interesariuszy do dalszego procedowania przeznaczony zostanie teren konurbacji górnośląskiej (14 gmin) oraz miasto Jaworzno. Obszar ten obejmuje całość Nadleśnictwa Katowice, a ponadto gminy Będzin, Sosnowiec i Dąbrowę Górniczą w Nadleśnictwie Siewierz, Sosnowiec oraz Jaworzno w Nadleśnictwie Chrzanów a także Mikołów, Tychy i Bieruń w Nadleśnictwie Kobiór.
- W drugim etapie poddano analizie związek lasów w poszczególnych gminach pod kątem ich powiązania z aglomeracją katowicką, spójność kompleksów leśnych, sieć połączeń komunikacyjnych, odległość od miasta Katowice, oczekiwania samorządów i pozostałych grup interesariuszy. Zespół pracował w stałym kontakcie z MKiŚ poprzez uczestnictwo w pracach przedstawiciela Ministerstwa. Kluczowe decyzje wypracowywane były na posiedzeniach plenarnych oraz podczas prac kameralnych pomiędzy posiedzeniami a także na spotkaniach wyłonionego Prezydium Zespołu.

Ad 2 Kryteria jakościowe

- Po dokonaniu wstępnego wyboru lasów o wiodącej funkcji społecznej w oparciu o kryteria przestrzenne poddano je analizie pod kątem jakościowym biorąc pod uwagę wypracowane podczas ONoL wytyczne szczegółowe. Pomocne były tutaj propozycje stron (leśnej, samorządowej i społecznej) poddane zostały szerokiej dyskusji z udziałem wszystkich interesariuszy podczas prac Zespołu. W trakcie procedowania propozycje ulegały przekształceniom w kierunku zwiększenia początkowo zaproponowanych przez stronę leśną obszarów w oparciu o uwagi stron samorządowej i społecznej z uwzględnieniem opinii naukowych, przemysłu drzewnego i firm pracujących w lasach, jak również wskazań i wyjaśnień specjalistów z biura urządzania lasu.

W efekcie przedstawionych powyżej działań wytypowane zostały lasy o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Katowice obejmujące całość Nadleśnictwa Katowice, oraz tereny w Nadleśnictwach Kobiór, Chrzanów i Siewierz w gminach Mikołów, Tychy, Bieruń, Jaworzno, Dąbrowa Górnicza i Będzin. Razem obejmuje to obszar około 17 000 ha w klikunastu gminach.

Ad 3 Propozycje dotyczące zasad gospodarowania

Wytyczne ONoL dopuszczają stosowanie w lasach o wiodącej funkcji społecznej wyłączeń, ograniczeń i modyfikacji. Po przeanalizowaniu szczegółowych zapisów dotyczących powyższego i wynikających z nich implikacji uważamy, że wyłączenia i ograniczenia – w rozumieniu lasów społecznych powinny być stosowane w znikomym, bardzo ograniczonym zakresie. Możliwości osiągnięcia celów

wynikających z wyłączeń i ograniczeń dają inne uregulowania zapisane m. in. w Ustawie o ochronie przyrody. Z uwagi na specyfikę zagadnienia, cel nadrzędny jakim jest zapewnienie trwałości lasu, tak aby w jak największym aspekcie wypełniaj funkcje społeczne oraz bardzo ważne względy bezpieczeństwa rekomendujemy głównie stosowanie modyfikacji obecnie planowanych do wykonania zabiegów gospodarczych. Modyfikacje w ramach szczegółowych wytycznych dają w naszym przekonaniu duże możliwości od pozostawienia wydzielenia bez wskazówek do niedużych, kierunkowych zmian, jeżeli tak to zostanie ocenione na gruncie.

Poniżej przedstawione zostały główne kierunki modyfikacji zasad prowadzenia gospodarki leśnej w lasach o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Katowice.

- Ograniczenie do niezbędnego minimum, co w praktyce oznacza wyeliminowanie stosowania rębni zupełnych. Dopuszczalne wyjątki to względy bezpieczeństwa, bezwzględna konieczność przebudowy drzewostanów niestabilnych i niedostosowanych do siedliska oraz warunków wilgotnościowo klimatycznych także ewentualne cięcia sanitarne będące wynikiem katastrof naturalnych (pożary, wiatr)
- Podczas stosowania rębni złożonych znaczne zwiększenie wieku rębności co wiąże się z wydłużeniem wymiany pokoleniowej nawet o 40 – 50 lat. Tutaj także stosowanie w szerokim możliwym zakresie rębni ciągłej tzn. rębni V, która prowadzi do powstania trwale wielowiekowego, zróżnicowanego piętrowo i przestrzennie lasu
- Ograniczenie do niezbędnego minimum odnowień sztucznych z sadzenia na rzecz odnowień naturalnych i z siewu co pozwoli na maksymalne ograniczenie wysokoinwazyjnego mechanicznego przygotowania gleby. Wyjątki związane z potrzebą przebudowy składu gatunkowego oraz na gruntach silnie zachwaszczonych.
- W wymianie pokoleniowej stosowanie możliwie szerokiej palety gatunków, nawet w zmieszaniu drobnokępowym i jednostkowym, dla zwiększenia bioróżnorodności i stworzenia wzajemnie przenikających się stref możliwych do zasiedlenia przez szeroką gamę taksonów ze świata owadów, ptaków i ssaków.
- Ukierunkowanie sposobu prowadzenia prac w lesie na zapewnienie maksymalnej możliwej ochrony siedlisk hydrogeniczych – stosowanie ekotonów, zatrzymanie wody w lesie, retencja.
- Prowadzące do zwiększenia bioróżnorodności zwiększenie udziału drewna martwego w lesie z zastrzeżeniem reżimu pożarowego
- Prowadzenie gospodarki łowieckiej z uwzględnieniem ruchu turystycznego i rekreacji mieszkańców w celu zapewnienia stabilnej populacji zwierząt łownych oraz zmniejszeniu presji dużych ssaków na tereny miejskie.
- Z założenia zabiegi hodowlane w młodszych klasach wieku tzw. trzebieże wczesne wykonywane bez większych modyfikacji. Zabiegi te są niezbędne dla ukształtowania stabilnego drzewostanu pozwalającego doczekać się w przyszłości różnorodnego, zdrowego i bezpiecznego lasu.
- Zabiegi hodowlane w starszych klasach wieku tzw. trzebieże późne ukierunkowane na eliminowanie zagrożeń związanych z bezpieczeństwem oraz poprawą warunków świetlnych i eliminacją gatunków inwazyjnych służącą przygotowaniu do okresu odnowienia. W praktyce mało intensywne cięcia jednostkowe rozciągnięte w czasie.
- Przy współdziałaniu samorządów i lokalnych społeczności rozpoznanie potrzeb i wzbogacenie przestrzeni leśnej o niezbędną infrastrukturę turystyczną.
- W miarę możliwości ograniczanie prac w lesie w okresach wzmożonej aktywności społecznej w okresie późnowiosennym, letnim i wczesnojesiennym. W tym okresie, o ile to możliwe skupienie się jedynie na pielęgnacji upraw oraz czyszczeniach.